

Z pís

PÍSEM NÁ INFORMACE
pro 11. zasedání zastupitelstva kraje konané dne 18. 12. 2018

48 f)

**Informace o plánovaném rozšíření hnědouhelného dolu Turów
a o souvisejících aktivitách Libereckého kraje**

Zpracoval: RNDr. Jitka Šádková, vedoucí odboru životního prostředí a zemědělství

Předkládá: Jiří Löffelmann, člen rady kraje, řízení rezortu životního prostředí, zemědělství
a rozvoje venkova

Důvodová zpráva

V souladu s usnesením Rady Libereckého kraje č. 2066/18/RK ze dne 6. 11. 2018 je předkládána informace o plánovaném rozšíření hnědouhelného dolu Turów a chronologický přehled o souvisejících aktivitách Libereckého kraje.

Informace o plánovaném rozšíření hnědohelného dolu Turów a o souvisejících aktivitách Libereckého kraje

Duben 2015 - MŽP ČR obdrželo informaci od Polské republiky o Pokračování těžby ložiska hnědého uhlí Turów. Předmětem záměru je vymezení nového dobývacího prostoru ložiska hnědého uhlí Turów o celkové ploše 3 432,3 ha na kterém má probíhat těžba po skončení platnosti stávající koncese (do 30. 4. 2020). V rámci nově vymezeného dobývacího prostoru dojde k posunu dobývky JV směrem do vzdálenosti cca 150-200 m od státní hranice České republiky. Předpokládaná intenzita těžby bude na úrovni stávajícího stavu cca 10-14 mil t/rok. Rozšířením ložiska bude umožněna těžba i provoz elektrárny nejméně do roku 2044. (provoz obnovené a o jeden blok rozšířené elektrárny byl původně polskou stranou deklarován do roku 2040 – rozhodnutí o podmínkách životního prostředí pro Revitalizaci výrobní síly PGE Elektrárna Turów a.s. na základě výstavby energetického bloku o výkonu okolo 460 MWe na místě likvidovaných energetických bloků č. 8, 9, a 10). Dotčenými obcemi LK jsou města Frýdlant, Hrádek n. N., Chrastava, obce Bílý Kostel n. N., Bulovka, Černousy, Dětřichov, Habartice, Heřmanice, Chotyně, Kunratice, Mníšek, Oldřichov v Hájích, Pertoltice, Višňová

Liberecký kraj z důvodů velkých rizik ztráty podzemních vod a zdrojů pitné vody navrhnul předložený návrh odmítnout, avšak požadoval jeho mezinárodní posuzování vlivů na ŽP. Krajský úřad LK ve svém stanovisku požadoval mezistátní posuzování záměru, jehož realizací dojde zejména k nežádoucímu vlivu na kvalitu a množství podzemních vod a zhoršení kvality ovzduší v důsledku emisí prachových částic a plynů uvolňovaných v souvislosti s povrchovou těžbou uhlí. LK požadoval v následně předkládané dokumentaci navrhnout opatření k eliminaci, minimalizaci či kompenzaci existujících a předpokládaných negativních dopadů záměrů pro dotčené obce na území ČR. Tyto postoje byly uplatněny u MŽP, jako příslušného správního úřadu pro mezistátní posuzování záměru.

22. květen 2015 – MŽP deklarovalo účast ČR v mezistátním posuzování vlivů na ŽP a upřesnilo požadavky na rozsah následně předkládané dokumentace vlivů záměru na ŽP. Za nejzávažnější vlivy označilo ohrožení podzemních vod, vliv na povrchové vody, zvýšení prašnosti, dopad na stabilitu svahů, dopad na krajinný ráz – modelace nových odvalů.

27. květen 2015 společné jednání zástupců dotčených samospráv a LK, kteří se shodli na tom, že největší rizika záměru směřují do oblasti ochrany podzemních vod. V případě ztráty podzemní vody je nutné řešit náhradní zdroje zásobování pitnou vodou. Tato kompenzační opatření je potřeba definovat a vyčíslit jeho náklady ještě před následným krokem v procesu posuzování vlivů na ŽP. Z jednání vyplynulo: záměr v detailu projednat se SVS a.s, a FVS a.s., na úrovni Mikroregionu Frýdlantsko, na MŽP, v rámci Euroregionu Nisa, vyjednat rozšíření monitoringu kvality ovzduší z el. Turów, vytvořit mapu vrstev podzemní vody v Trojmezí.

9. červen 2015 – jednání na MŽP: MŽP přislíbilo u České geologické služby objednat supervizi ke zjištění náhrady škody, podle platné dohody mezi ČR a PL pro spolupráci na hraničních vodách - jednání s polskou stranou – září 2015 : ČR požaduje vymezení

společného česko-polského přeshraničního vodního útvaru. Saský zemský úřad doporučil Lk jednání se saským báňským úřadem SOBA ve Freibergu

Červen 2015 – SVS a.s. a FVS a.s. – připravují studii opatření k zajištění dodávek pitné vody pro obyvatele Frýdlantska, Hrádecka a Chrastavska

Červenec 2015 – písemný dotaz hejtmána LK na MŽP (Ing. Dolejský), zda na základě studie spol. Aquatest z roku 2013 zpracuje účelovou studii se zhodnocením dopadu těžební činnosti na území ČR a vymezením náhrady škod, které pokračováním těžební činnosti vzniknou. Studie by byla podkladem i pro jednání s polskými samosprávami, ústředními orgány, s provozovatelem dolu. LK nabízí spolufinancování této studie.

13. listopad 2015 - oznámení SVS a.s. o dokončené studii proveditelnosti **Posouzení dopadů plánovaného rozšíření dolu Turów na zásobování pitnou vodou a likvidaci odpadních vod na území ve správě SVS, a.s. a FVS a.s. a návrh souvisejících opatření - autor VRV a.s.** Studie byla vypracována s ohledem na stávající zkušenosti, kdy v důsledku těžby došlo k radikálnímu snížení hladiny podzemní vody o desítky m v ploše deprese až 40 km² a dále došlo ke ztrátě vodnosti toků Smědé, Oldřichovského a Václavického potoka. Úkolem studie bylo navrhnout zatěžovací stavy s ohledem na uvažované rozšíření dolu. Zatěžovací stavy vycházejí z deficitu kapacity vodních zdrojů. Zároveň byla navržena opatření, spočívající ve vybudování propojeného systému vodovodů, posílení a rekonstrukci úpravny vody (Bílý Potok, Machnín. Pro zátěžový stav II. je navrženo využití povrchové vody akumulované ve vodních nádržích v Jizerských horách a pro oblast Chrastava – Hrádek je navrženo posílení vodojemů a rekonstrukce úpravny vody v Machníně. Dále jsou navrženy rekonstrukce rozvodů vody. V oblasti likvidace odpadních vod je navržena výstavba kanalizačních sítí a ČOV (ČOV Višňová, zkapacitnění ČOV Hrádek a ČOV Chrastava). Odhad investičních nákladů – 2 136 mil. Kč (bez DPH).

19. listopad 2015 – jednání MŽP (vládního zmocněnce pro vodohospodářské otázky na hraničních vodách s Polskou republikou) + firmy Aquatest + KÚ LK na Regionální správě vodního hospodářství ve Wroclavi s účastí Generálního ředitelství ŽP Polska, Státní geologický institut, zástupců dolu Turów – oznámení záměru se týkalo prodloužení termínu těžební koncese. ČR uplatnila požadavky na informace z polského území: geologické a HG zprávy, na tvorbu hydrogeologického modelu, údaje o čerpání podzemní vody, o ustálených hladinách podzemní vody, rozsah aktualizované plánované těžby pro budoucí rozšíření, informace o plánované hydraulické bariéře. Zúčastnění se shodli na předávání informací. 8. ledna 2018 byly požadavky písemně zformulovány a zaslány polské straně.

20. leden 2016 – projednání závěrů studie Posouzení dopadů plánovaného rozšíření... pro zátěžový stav I., a II. (náklady celkem 2136 mil. Kč (bez DPH) za účasti Mze, MŽP, LK, samospráv obcí – vysvětlení dotčení vodního útvaru, mezinárodní právo, návrhy financování opatření ze zdrojů ČR – nutné jednání s premiérem Vlády ČR (hejtman LK), jednání s polskou stranou (MŽP) o prosazení kroků, aby k ovlivnění vodního útvaru nedošlo

březen 2016 – ustanovení česko-polské skupiny expertů v rámci Česko-polské komise pro hraniční vody – pravidelné setkávání a předávání odborných informací z měření a

projektů a předání informace vládám, za ČR zastoupena Českou geologickou službou – první jednání 13. dubna 2016, následná čtvrtletní až pololetní pracovní jednání, řešící předání Hg dat, informací o postupu zpracování dokumentace EIA, jedním z výstupů bude vypracování projektu Českou geologickou službou – vytvoření a doplnění sítě měření, vypracování HG modelu proudění podzemních vod, cílem je zajistit geologicko – hydrologické podklady pro jednoznačné určení míry vlivu těžby v Turóvu na podzemní a i povrchové vody na Frýdlantsku a Hrádecku, zmírnit její dopady a specifikovat možná nápravná opatření.

30. březen 2016 – česko-polské setkání MŽP Praha - pracovní skupina k otázkám EIA: česká strana vyčíslila projekty na zabezpečení VH infrastruktury pro cca 30 tis. obyvatel za 2 – 3 mld. Kč. Požadavek české strany na zajištění opatření tak, aby nedošlo k úbytku vody. Dokumentace EIA by měla být dokončena v roce 2015? Polská strana se vyjádřila, že na dokumentaci vlivů na ŽP se pracuje – budou zohledněny závěry expertní skupiny. Pokles podzemní vody o 20 m koncem 80.ých let – při přetěžení Poludňového zlomu

Květen 2016 – vyčlenění finančních prostředků z FOV LK na projekční přípravu posílení zásobování pitnou vodou dotčené oblasti (Hrádek- Václavice, Chrastava – Horní Vítkov, Bulovka, Dětrichov, Frýdlant – opatření na stávajících sítích) – 2,53 mil. Kč

13. červen 2016 – LK iniciuje jednání na MŽP a požaduje vytvořit pracovní skupinu na vládní úrovni za své účasti, LK požaduje financování opatření v důsledku těžby z českých zdrojů, MŽP doporučuje využití OPŽP, poskytlo informace o jednání česko-polské expertní skupiny – výměna informací – za českou stranou pověřena Česká geologická služba, závěrem návrh ze studií VRV poskládat soubor nejpotřebnějších opatření: předložit Vládě ČR, postoj vůči polské straně: při nedodržení zákonů a směrnic EU – řešit přes Komisi EU

30. září 2016, 22. prosinec 2016 – pracovní setkání skupiny expertů (Skupina Turów) – předání dat, dokumentace EIA nebude do konce roku 2016 vypracována, prezentace zpracovávaného HG modelu polskou stranou, uplatněn požadavek na odbornou exkurzi do dolu Turów

9. únor 2017 - 2. jednání vládní pracovní skupiny k problematice vlivu dolu Turów: shrnutí předaných dat od polské strany, aktuální stav projektu České geologické služby- úkolem je zajistit geologicko - hydrologické podklady pro určení míry vlivu těžby dolu Turów na podzemní i povrchové vody na Frýdlantsku a Hrádecku, posoudit reálnost technických opatření, doplnění monitorovací sítě, hodnocení projevů těžby uhlí a v případě negativních dopadů vytvořit podklad pro návrh nápravných opatření. V případě negativního dopadu rozšíření těžby dolu Turów bude česká strana požadovat kompenzace pro zajištění náhradních zdrojů pitné vody pro dotčené oblasti. Byla projednána projekční příprava dokumentace na I. Zatěžovací stav – zapojení obcí, vodárenských společností a LK. Vláda ČR bude požádána o uvolnění finančních prostředků ze státního rozpočtu pro pokrytí přípravy celého projektu (150 mil. Kč) na základě podkladů vodárenských společností. Předpokládá se předložení do konce března 2017. Byly projednány informace od polské strany. Dokumentace EIA bude vyhotovena na přelomu 1. a 2. čtvrtletí 2017.

MŽP – ministr Brabec – pro tisk deklaroval potřebu projektové přípravy opatření na zajištění zdrojů pitné vody pro obyvatele na českém přilehlém území k dolu Turów. Deklaroval přípravu společného materiálu s MZe do Vlády ČR (cca do 1 měsíce) k rozhodnutí o finanční podpoře (společně vodárenské společnosti, stát a LK) výše podpory první desítky miliónů Kč – max. 150 mil. Kč.

23. únor 2017 zasedání Výboru Z a ŽP LK – projednání studie *Posouzení dopadů plánovaného rozšíření dolu Turów na zásobování pitnou vodou a likvidaci odpadních vod na území ve správě SVS, a.s. a FVS a.s. a návrh souvisejících opatření* a informace o projektu České geologické služby *Turów 2017-2020*. Projednán záměr Povodí Labe s.p. Převod Jeleního potoka do přehrady Josefův Důl.

Březen 2017: LK finančně podpořil projekt Rekonstrukce úpravny vody Bílý Potok (zvýšení výkonu, výstavba vodojemů a rekonstrukce technologie úpravy vody) částkou 30 mil. Kč (15 mil. Kč v roce 2017, 15 mil. Kč v roce 2018)

Červen 2017 – intervence hejtmana LK na MZe a MŽP o podporu financování opatření snižující negativní dopady činnosti dolu Turów

28. srpen 2017 - 3. Jednání vládní pracovní skupiny k problematice vlivu dolu Turów: informace o jednání expertní Skupiny Turów (příští jednání září 2017), informace o projektu ČGS – financování prostřednictvím SFŽP, důrazná iniciace LK k předložení finančního dokumentu Návrh dalšího postupu ve věci řešení dopadů plánovaného rozšíření těžby dolu Turów na české území (souhrnné informace + žádost o uvolnění fin. Prostředků ze státního rozpočtu na financování inženýrsko-projektové přípravy vodárenských společností pro spolehlivé dodávky pitné vody a bezpečnou likvidaci odpadních vod v dotčeném území)

2017 – II. pol. – LK – založena pracovní skupina Vláhové poměry Frýdlantského výběžku (členy: LK, FVS a.s., Lesy ČR, AOPK ČR, Mikroregion Frýdlantsko, Povodí Labe s.p., Pozemkový úřad pro LK): byla vydefinována její činnost: rozvíjet aktivity k posílení hydrologických funkcí a vodohospodářské soběstačnosti Frýdlantského výběžku: 1. Krokem je rešerše dostupných dokumentů.

2017 – LK zadal studii analyzující stav a navrhuující opatření k posílení hydrologických funkcí v povodí Václavického potoka (povodí, které je poblíž státních hranic s Polskou republikou a je přímo dotčené těžbou uhlí Turów)

13. prosince 2017 – exkurze do dolu Turów za účasti zástupců LK a KÚ LK – představení záměru rozšíření těžby PGE Turow, představení plánovaného preventivního opatření: HG bariéra v délce cca 1km podél česko-polské hranice

19. leden 2018 – LK dopisem hejtmana urguje projednání státní podpory na přípravu opatření, která sníží dopady těžební činnosti dolu Turów, na vládní úrovni

13. březen 2018 – výjezdní pracovní zasedání Vlády ČR v Libereckém kraji: diskutované téma: podpora státu na financování opatření k řešení dopadů plánovaného rozšíření těžby polského hnědohelného dolu Turów na českém území – příslib projednání na nejbližším

řádném jednání vlády ČR. Ministrem ŽP R. Brabcem byla podána informace o vyčlenění 60 mil. Kč – zástupci LK tuto částku vnímají jako I. etapu slíbené státní podpory.

21. březen 2018 Vláda ČR přijala usnesení č. 184 k návrhu opatření k řešení dopadů plánovaného rozšíření těžby polského hnědouhelného dolu Turów na českém území, kterým uložila MZe vytvořit nový dotační podprogram v rámci stávajícího programu 129 300 Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací II v termínu do 30. dubna 2018.

16. duben 2018 4. jednání vládní pracovní skupiny k problematice vlivu dolu Turów: byly projednány informace z Česko-polské komise pro hraniční vody- do roku 2020 bude realizována podzemní bariéra (900 m dlouhá, 100m hluboká) k izolaci kolektoru, ze kterého je odebírána podzemní vody pro jímací území Uhelná (ČR), informace z exkurze geologů do dolu Turów, informace o projektu ČGS, postoj zástupců měst a obcí Lk a zástupců LK: nutnost zajištění financování nedostatku pitné vody na českém území vlivem těžby dolu Turów státem a polskou stranou, informace o postupu zpracování dokumentace EIA na záměr rozšíření těžby (předložení dokumentace není vázáno zákonným termínem) a o SEA k změně ÚP obce Bogatynia – požadavek MŽP na mezistátní konzultace, informace o materiálu a vládním usnesení č. 184 týkajícího se financování projektové a inženýrské přípravy opatření na zajištění pitné vody

31. květen 2018 byl vyhlášen dotační program Ministerstva zemědělství 129 300 „Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací i s rozšířením o podprogram 129 304 určený k podpoře projektové a inženýrské přípravy navržených opatření pro zajištění nových zdrojů pitné vody pro obyvatele ČR v přílehlé oblasti k území těžby dolu Turów (Hrádecko, Chrastavsko, Frýdlantsko) v případě dalšího ovlivnění podzemních a i povrchových vod. Ministerstvo zemědělství ČR je připraveno uvedená opatření podpořit v letech 2018-2021 a vyčlenilo na daný účel částku ve výši 60 mil. Kč. Příjemci dotace jsou Frýdlantská vodárenská společnost a.s. a Severočeská vodárenská společnost a.s. Maximální možná podpora ze státního rozpočtu je poskytována ve výši 70% způsobilých výdajů.

19. duben 2018 – zasedání Výboru Z a ŽP – představení aktuálního stavu projektu ČGS Turów – ten byl následně představen **v září 2018 na besedě s občany ve Frýdlantu**

I. pol. 2018 – LK zadal zpracování rešerše dokumentů řešících retenční opatření a posílení HG funkcí na území Frýdlantského výběžku, dále zadal rozpracování Analýzy vláhových poměrů na území povodí Václavického potoka formou vybraných opatření do fáze zadávací studie, dále zadal Analýzu vláhových poměrů zlepšující hydrologické funkce na vlastních pozemcích LK, svěřených do správy SŠHL Frýdlant

6. září 2018 – projednání spoluúčasti měst a LK a vodárenských společností na vyhlášeném dotačním podprogramu MZe 129 304 za účasti zástupce MZe, který deklaroval možnost úpravy – zvýšení % výše podpory

30. říjen 2018 Liberecký kraj usnesením zastupitelstva deklaroval kofinancování projektové a inženýrské přípravy navržených opatření určených k řešení dopadů plánovaného rozšíření

těžby dolu Turów s finanční spoluúčast LK na 1/3 vlastního podílu žadatele (vodárenské společnosti) maximálně do výše 10 % ze způsobilých výdajů projektu. Maximální celková alokace Libereckého kraje bude za těchto podmínek do výše 8,6 mil. Kč. V současné době vodárenské společnosti pracují na zadání projektových dokumentací.

Zastupitelstvo LK pověřilo hejtmana LK Martina Půtu jednáním o míře podpory s ministrem zemědělství a předsedou vlády ČR.